

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ АЕРОПОРТІВ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ АВІАЦІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Розкрито сутність поняття інституціоналізм, обґрунтовано діяльність міжнародних авіаційних організацій на кожному з рівнів, проаналізовано взаємодію МАО з аеропортами України в системі міжнародних економічних відносин.

Постановка проблеми. Міжнародне економічне співробітництво дуже важливий і актуальний фактор розвитку світового повітряного транспорту. Його формування в складну організаційно-економічну систему, у рамках якої активно діють уряди й авіаційні адміністрації, авіакомпанії і аеропорти, а також міжнародні авіаційні організації й об'єднання цивільної авіації країн, що представляють різні політичні і економічні угруповання, що існують у сучасному світі удосконалюється з кожним днем.

Основна увага в дискусіях приділяється важливим економічним тенденціям і тенденціям регулювання в секторі повітряного транспорту, зокрема регулярних пасажирських та вантажних перевезень через термінали аеропортів України. Саме тому, потрібно більше уваги приділяти дослідженню взаємодії міжнародних авіаційних організацій (МАО) з аеропортами України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями зовнішньоекономічного регулювання серед зарубіжних дослідників займалися В. Леонтьєва, С. Ліндєрта, І. Мальтуса, Д. Мілія, Б. Оліна, В. Петті, М. Портера, М. Тодаро, В. Томаса, Е. Хекшера, К. Шмітгоффа та ін. Серед вітчизняних вчених можна назвати - О. Білорус, І. Бураковський, А. Кредісов, Д. Лук'яненко, В. Медведєв, О. Мережко, В. Новицький, О. Оніщук, С. Осика, Ю. Пахомов, О. Плотніков, А. Поручник, В. Пятницький, В. Сіденко, А. Філіпенко ін. Проблеми економіки аеропорту досліджували Р.Баран, Ю. Кулаєв, О.Ложачевська, С. Опанасенко, Н. Полянська, І.Садловська, О.Чернікова, Н. Шаповал, Ю. Паламарчук.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій, що відображають сучасні тенденції діяльності аеропортів України свідчить про широкий інтерес та зацікавленість у вирішенні проблем. Проте, залишається невирішеною проблема інституціональної взаємодії міжнародних авіаційних організацій з аеропортами, для досягнення спільної мети в умовах глобалізації.

Мета статті. Метою дослідження є взаємодія міжнародних авіаційних організацій з аеропортами України, для ефективного регулювання повітряних перевезень, щоб авіапасажирів усього світу мали доступ до максимально безпечного, надійного та стійко розвиваючого повітряного транспорту.

Виклад основного матеріалу. На різних рівнях триває процес лібералізації в сфері регулювання міжнародного повітряного транспорту. Зростає також взаємодія регіонів у напрямку подальшої лібералізації. Підприємства цивільної авіації знаходяться та функціонують в зовнішньому середовищі, яке є джерелом живлення підприємств ресурсами, які є необхідною умовою підтримання внутрішнього потенціалу підприємства на належному рівні.

В західній економічній науці інституціоналізм одержав широке поширення. Його утворює великий масив різномірних концепцій, спільною рисою яких є вивчення економічних явищ і процесів в тісному зв'язку з соціальними, правовими, політичними та іншими явищами і процесами. Даним взаємозв'язком користуються інститути. Інституціональна економіка це галузь економіки, яка вивчає економічні відносини всередині та між громадськими інститутами [1].

Економічними відносинами називаються відносини між людьми з приводу виробництва, присвоєння, обміну та споживання благ, особливо - продуктів праці. Зазвичай кожен економічний агент постійно і одночасно вступає у безліч економічних відносин. Про стійкі економічні відносини можна говорити тоді, коли економічні агенти вступають в них періодично.

Ефективне регулювання повітряних перевезень стало можливим завдяки діяльності міжнародних авіаційних організацій. В авіаційному просторі саме вони виконують роль інститутів, що координують діяльність аеропортів, авіакомпаній, для досягнення спільної мети.

На даний час діє дев'ять міжнародних міжурядових авіаційних організацій, які відіграють важливу роль у системі міжнародного економічного співробітництва на світовому повітряному транспорті. Найбільш численна категорія

міжнародних неурядових авіаційних організацій включає близько 40 організацій з дуже різноманітною професійною спеціалізацією. Половина з них має широку міжнародну компетенцію й має офіційні відносини з міжурядовими організаціями.

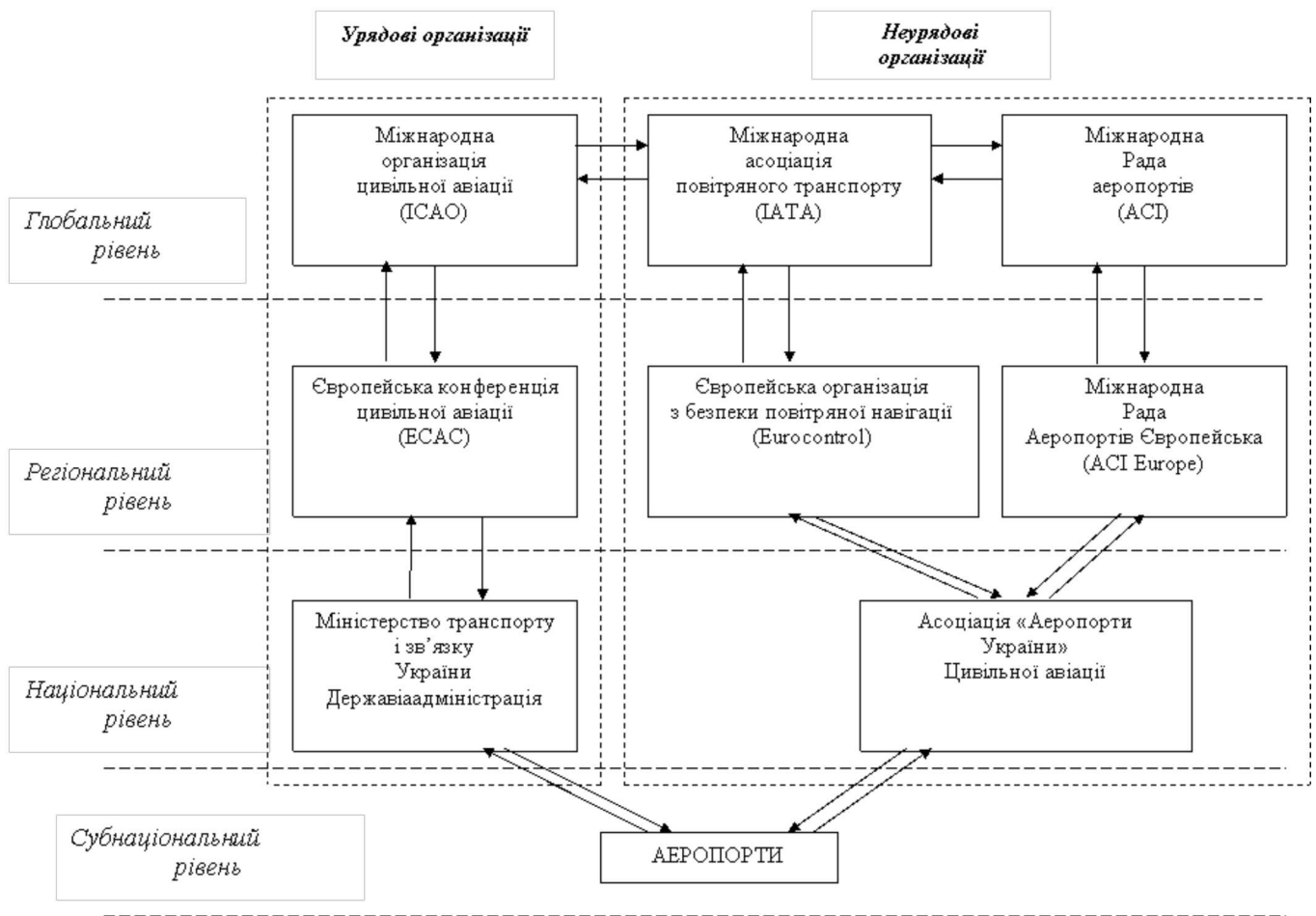
Автор досліджує взаємодію міжнародних авіаційних організацій з аеропортами України на таких рівнях: глобальному, регіональному, національному та субнаціональному.

На глобальному рівні з аеропортами України взаємодіють такі міжнародні авіаційні організації, як Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO), Міжнародна асоціація повітряного транспорту (IATA), Міжнародна Рада аеропортів (ACI).

На регіональному рівні: Європейська організація з безпеки аеронавігації (Eurocontrol), Міжнародна Рада аеропортів (ACI Europe), Європейська Конференція Цивільної Авіації (ECAC).

На національному рівні можна виокремити: Мінтрансзв'язку (Державіаадміністрацію) та Асоціацію «Аеропорти України Цивільної авіації». На субнаціональному рівні досліджується діяльність основних українських аеропортів, а саме Державне підприємство „Міжнародний аеропорт „Бориспіль”, Республіканське підприємство „Міжнародний аеропорт Сімферополь”, Комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт Одеса”, Комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт Донецьк”, Державне підприємство „Міжнародний аеропорт Львів”, Міжнародний аеропорт "Дніпропетровськ", Авіаційне комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт Харків”.

В контексті дослідження розглянемо діяльність цих організацій на кожному з рівнів (рис.1.).

Джерело: Власне опрацювання автора

Рис. 1. Взаємодія міжнародних авіаційних організацій з аеропортами України

Глобальний рівень передбачає досягнення згоди щодо певних принципів і заходів, щоб міжнародна цивільна авіація могла розвиватися безпечним і упорядкованим чином і щоб міжнародні повітряні сполучення могли встановлюватися на основі рівності можливостей і здійснювалися раціонально та економічно. Міжнародні авіаційні організації взаємодіють з аеропортами, встановлюючи стандарти, положення, директиви, вимоги, щодо сертифікації аеропортів і т.д. Якщо аеропорт не може, з вагомої причини відповідати належним стандартам, тоді Державіаадміністрація зобов'язана в певний термін повідомити і обґрунтувати невиконання вказівок МАО.

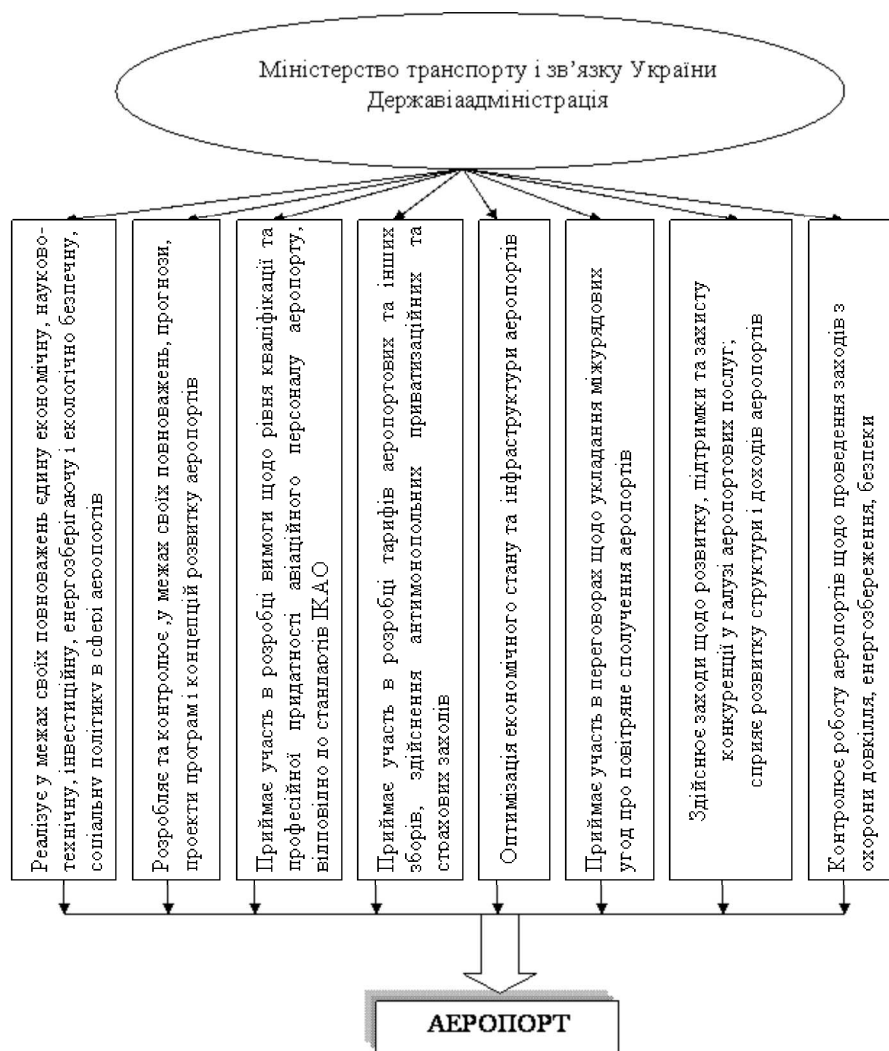
Процес лібералізації в сфері регулювання міжнародного повітряного транспорту продовжується на всіх рівнях. На двохсторонньому рівні 12 держав заключили 9 нових угод про «відкрите небо»; в результаті, загальна кількість угод, в яких бере участь 91 держава склало 136. Ці угоди передбачають відкритий доступ до ринку авіації, безлімітний щодо пунктів призначення, прав на маршрути, обслуговування та їх кількість, спільне використання кодів і тарифів [3].

На регіональному рівні МАО виконують завдання, що поставлені на глобальному рівні, і передають інформацію з національного рівня. Тобто, вони виконують роль посередника. Відносини ІКАО з цими організаціями регламентуються рішеннями 10, 18 та 21-й сесій Асамблеї (Резолюції А10-5, А18-21 і А21-8) [2]. Вони передбачають розгляд прохань про надання допомоги в питаннях повітряного транспорту, що представляють регіональний інтерес, і надання на прохання держави підтримки у створенні регіональних організацій цивільної авіації за умови сумісності діяльності ІКАО та регіональної організації в галузі повітряного транспорту.

В контексті дослідження детальніше потрібно розглянути діяльність національного та субнаціонального рівня.

На національному рівні відбуваються процеси, які беруть участь та підтримують ідеї сталого розвитку на міжнародному рівні, надаючи можливості впливу на формування національної політики в цивільній авіації. Робота на цьому рівні з одного боку забезпечує доступ до результатів досліджень та місцевого досвіду для усієї країни, а з іншого — підтримку місцевим ініціативам (доступ до загальнонаціональних ЗМІ, співпраця з центральними органами влади, залучення експертів національного рівня тощо).

При Міністерстві транспорту і зв'язку України діє Державна авіаційна адміністрація (Державіаадміністрація), підрозділом якої є Управління сертифікації аеродромів та аеропортів. Взаємодія та контроль Державної авіаційної адміністрації з аеропортами України відбувається по наступних напрямках (рис. 2.)

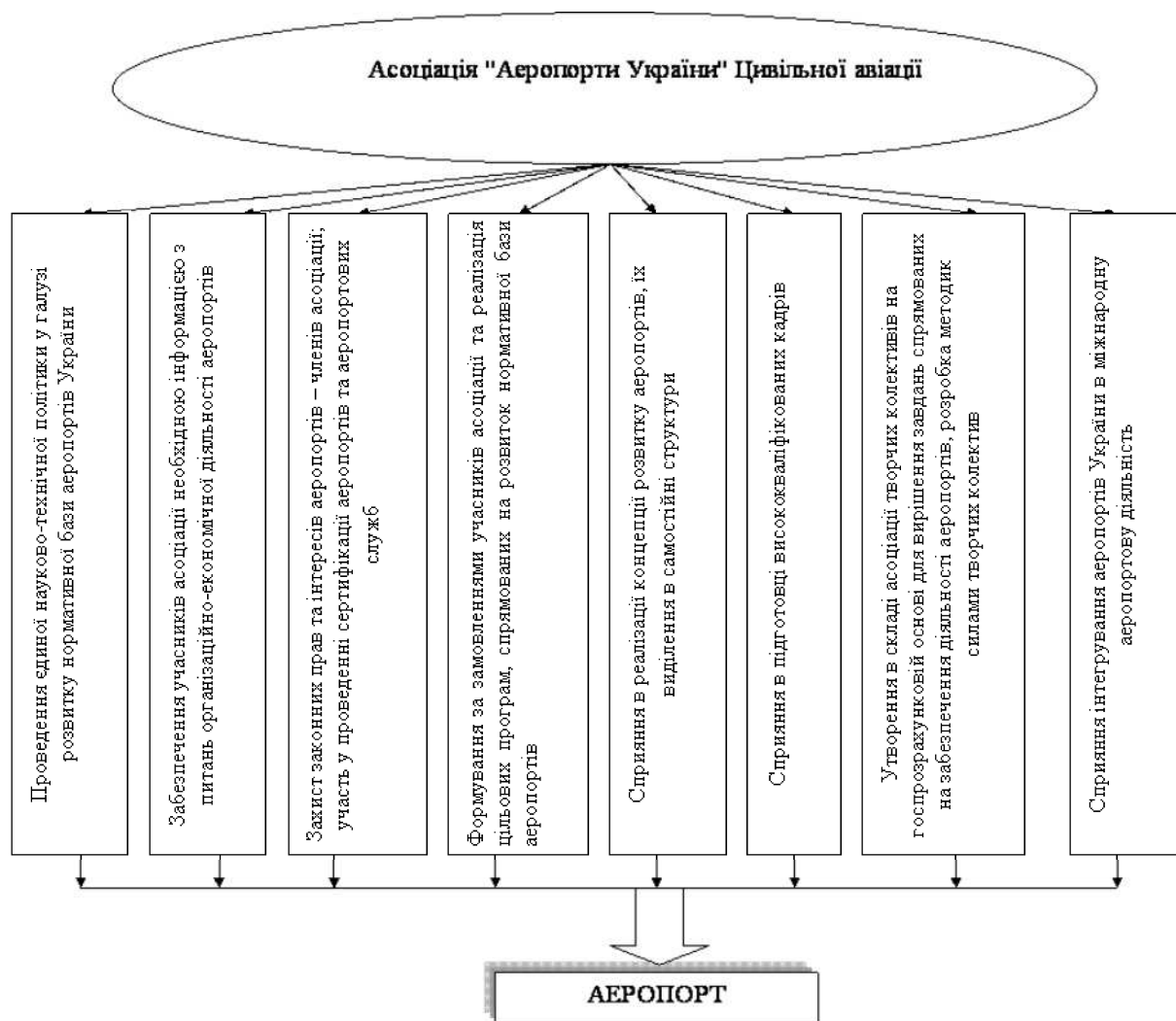

Джерело: Власне опрацювання автора

Рис.2. Діяльність та взаємодія Міністерства транспорту і зв'язку України, Державіаадміністрації з аеропортами України

Асоціація "Аеропорти України" Цивільної авіації - недержавне добровільне об'єднання, яке складається з 35 підприємств і організацій, у тому числі 24 аеропортів. До складу асоціації входять міжнародні аеропорти «Бориспіль», «Одеса», «Сімферополь», «Київ», «Харків», «Львів» та інші. Асоціація співпрацює з асоціацією «Аеропорт країн СНД» з офісом у Москві, асоціацією аеропортів Європи «АСІ Європа» з офісом у Брюсселі.

Взаємодія та контроль Асоціації "Аеропорти України" Цивільної авіації з аеропортами України відбувається по наступних напрямках (рис. 3.)

Джерело: Власне опрацювання автора

Рис.3. Діяльність та взаємодія Асоціації "Аеропорти України" Цивільної авіації з аеропортами України

Висновки. Дослідження показують, що діяльність аеропортів сприяє економічному та соціальному розвитку регіонів, які вони обслуговують. Мобілізація та професіоналізм фахівців АСІ Europe, ЄС контакти і цілий ряд комунікаційних засобів, дає можливість сприяти більш широкому розвитку та виконанні завдань, що стоять перед цивільною авіацією в глобальному інституціональному середовищі.

На думку автора, потрібно покращити вкрай відсталу нормативну базу, провести сертифікацію аеропортів (згідно рекомендацій ICAO), вирішити в Уряді України питання щодо державної фінансової підтримки аеропортів, зменшення податків за землю, яку займають аеропорти. Для того щоб впоратися з проблемою перевантаженості аеропортів і повітряного простору, пов'язаної з ростом, потрібні величезні капіталовкладення в інфраструктуру аеропортів і аеронавігаційних служб, а також у сфері безпеки польотів та авіаційної безпеки для захисту життя пасажирів та забезпечення життєздатності авіатранспортної галузі. Тому, перш за все, потрібно забезпечити безпрецедентні рівні співробітництва між усіма зацікавленими сторонами авіаційного сектора за допомогою глобального форуму, яким є МАО.

Досягнувши згоди щодо певних принципів і заходів між інститутами, міжнародна цивільна авіація зможе розвиватися безпечним і упорядкованим чином, так щоб міжнародні повітряні сполучення через аеропорти України могли встановлюватися на основі рівності можливостей і здійснюватися раціонально та економічно; спрямованих на подальше підвищення рівня безпеки польотів, авіаційної безпеки, ефективності і сталого розвитку міжнародної цивільної авіації, що сприятимуть процвітанню і розвитку світового повітряного транспорту.

Список літератури

1. http://ru.wikipedia.org/wiki/Институциональная_экономика

2. www.ecac-ceac.org
3. Кулаєв Ю.Ф. Концепція економічного розвитку цивільної авіації // Економічні проблеми розвитку транспорту України: Зб. наук. праць. – К.: КМУЦА, 1996. – С. 152.